

VELECKÝ ZPRAVODAJ

ČÍSLO 5 • ŘÍJEN 2012

Foto: L. Orlovský

Vážení a milí spoluobčané,

léto je za námi a kvapem se blíží konec roku, proto se již dá i z pohledu obce bilancovat, co se za předchozí období podařilo zvládnout.

Počátek roku byl poznamenán přípravou a schvalováním rozpočtu obce, který určil, co se v tomto roce v naší obci bude realizovat. Zastupitelstvo schválilo rozpočet vyrovnaný v příjmech i výdajích, celkem 5 241 000,- Kč. Velkou část z tohoto rozpočtu, skoro 4 mil. korun, spotřebuje obec na takzvané mandatorní výdaje, což jsou výdaje, které se opakují každoročně a zahrnují v sobě udržení provozu celé obce, jako například obecní úřad, kulturní dům, budovu školy, mateřskou školu, požární ochranu, veřejné osvětlení, odpadové hospodářství, veřejnou dopravu a tak dále. Část financí, cca 125 tis. Kč, se rozdělila na dotace spolkům z naší obce a 120 tis. Kč byla půjčka Mysliveckému sdružení Kojetíněk na úpravu chaty, na kterou získali myslivci evropské dotace, ale ty budou proplaceny až po ukončení projektu. Největší již dokončenou investiční akcí byla realizace nového dětského hřiště, která přišla na 550 tis. Kč. Dále je rozpracována investice do úpravy sportovního a kulturního areálu za KD v hodnotě 450 tis. Kč, kde se ještě do konce roku vymění osvětlení. V těchto měsících probíhá restaurování křížku u žlebu s investicí 95 tis. Kč. V tomto roce proběhly a ještě probíhají investice do oprav místních komunikací, jako

například propustek na cestě k vodojemu, nový povrch komunikace u Knotového, parkoviště před obecním úřadem, opravy výtulků a zpevnění vedlejších cest asfaltovým recyklátem. Poslední investicí budou dvě nové autobusové zastávky. Toto je výčet velkých investičních akcí, které jsme mohli uskutečnit z rozpočtu obce, abychom dodrželi vyrovnaný rozpočet. Ještě než opustím řeč čísel, přidám něco o dotacích.

Ne vše, co se v tomto roce proinvestovalo, půjde na vrub obecního rozpočtu. S žádostí o 50% dotaci na dětské hřiště jsme u Ministerstva pro místní rozvoj neuspěli. Na druhou stranu se nám podařilo získat dotace ve výši 30 tis. Kč z fondu kultury Zlínského kraje na restaurování výše zmiňovaného křížku, dále z Programu rozvoje venkova ČR přes Místní akční skupinu Dolní Poolšaví částku 217 tis. Kč na realizaci projektu Nové osvětlení a lavičky na hřišti ve Veletínách. Z tohoto Programu rozvoje venkova letos probíhá oprava myslivecké chaty v Kojetínku, která je v majetku obce a na kterou myslivci v minulém roce získali dotaci 120 tis. Kč. Ještě chci upozornit, že všechny dotace, které poskytuje EU, stát nebo kraj, jsou vždy účelové, proto si nemůžeme dovolit použít finance na jiné než předem určené účely.

Co se týká získávání dotací, roky následující budou pro obec horší, ale protože se podařilo změnou zákona narovnat nestejně rozdělení rozpočtového určení daní mezi

obcemi a velkými městy, příští rok může naše obec očekávat navýšení rozpočtu o 800 tis. Kč. Samozřejmě to závisí na udržení stejného výběru daní jako v roce předešlém.

Milí spoluobčané, mějme na paměti, že peníze nejsou to nejdůležitější pro náš spokojený život. Proto bych si přál, aby spokojený život v naší obci nebyl závislý na množství utracených veřejných peněz, ale na přátelském soužití nás všech. Přeji Vám všem, abyste následující období, nejen zimu, prožili co možná nejvíce spokojeni a abyste si dokázali užívat života plnými doušky tak, jako si ho užívaly děti přes letní prázdniny na nově vybudovaném dětském hřišti.

Josef Zemánek
starosta

Pozvánka na hody

Hody se uskuteční 26.–28. října. V pátek hodová zábava, hraje DH Nivničanka a CM Mladí Burčáci. V neděli občůzka po obci s DH Nivničanka a CM Mladí Burčáci.

Pozvánka na Kateřinskou zábavu

Koná se v sobotu 24. listopadu od 19.30 v sále ve Veletínách. K tanci a poslechu hraje DH Hradčovjanka a CM Rozmarýn.

Martin Ševčík

Území obce Veletiny zatížené skládkováním

Obec Veletiny patří k několika posledním obcím na Uherskobrodsku, kde na území ve vlastnictví obce probíhalo do nedávné doby neřízené ukládání stavebního a demoličního odpadu občanů, samotné obce i občanů z okolních obcí.

Parcela č. 1939/1, na které po několik let docházelo k ukládání odpadu, což mělo za následek zavezení části přirozené deprese, „žlebu nad křížem“, se nachází na katastru obce Veletin. Do vlastnictví obce přešla v roce 1992 a jedná se o tzv. ostatní plochu.

Orgán státní správy na úseku odpadového hospodářství, Odbor životního prostředí a zemědělství MěÚ v Uherském Brodě, po provedení několika místních šetření na tomto místě a základě správních znalostí na spravovaném území vyzval obec Veletiny, aby se k této problematice vyjádřila a s okamžitou platností ukončila protizákonné jednání a provedla opatření, které zamezí dalšímu ukládání odpadu.

Obec se protokolárně zavázala k zamezení ukládání dalších odpadů. Poté co bylo území opatřeno závorou, zpracuje obec Veletiny projektovou dokumentaci rekultivace území.

Zastupitelstvo obce na svém posledním zasedání dne 10. 9. 2012 schválilo nabídku firmy VISUALCAD, s.r.o. na zhotovení projektové dokumentace rekultivace území zatíženého skládkou.

Termín zpracování a předložení dokumentace příslušným orgánům státní správy je konec roku 2012. Termín ukončení realizace následně rekultivace bude dán stavebním povolením, podle stanoviska Odboru životního prostředí a zemědělství MěÚ v Uherském Brodě.

Dalším územím, které tento způsob neřízeného ukládání odpadu ohrožuje, se stává „žleb za Kučerovým“ (lesní pozemek ve vlastnictví obce Veletin). Je jen na občanech vlastníků nemovitosti nacházející se v jeho bezprostřední blízkosti, zdali jim nebude kvalitu bydlení časem znehodnocovat a zdali budou nezákonný způsob ukládání odpadů tolerovat.

Je na čase, aby obec Veletiny po vzoru ostatních obcí přistoupila k vybudování sběrného dvora, popřípadě zabezpečené plochy pro soustředování odpadu z výstavby, oprav, úprav a demoličního

odpadu z nemovitostí občanů obce i obce samotné.

Takto utříděné odpady by po naplnění kapacity plochy byly recyklovány (podřeňny) s možností využití pro obec i občany.

Ing. Ilena Sobková

Kronika

Pročítám zpravodaj z roku 2011. Někdo zemřel, někdo se narodil, někdo založil požár suché trávy za vesnicí, někdo někomu ukradl kolo u hospody, někdo...

Na konci zpravodaje malá nenápadná zpráva o tom, že obec hledá kronikáře. Kronika. Kniha všeobecně – neztratila význam? Lidé nečtou, tak proč psát kroniku! Já vám řeknu proč. I pro jednoho jediného člověka, který v ní po létech bude listovat, vzpomene si na události zapsané a bude rád, že je někdo zapsal.

Stala jsem se kronikářkou a lidé se začali ptát proč. No přece kvůli tomu jedinému člověku, který za několik let kroniku otevře a přečte...

Renata Gomelská

Slovo místostarostky

Vážení spoluobčané, milí čtenáři,

chtěla bych poděkovat všem, kteří jakýmkoliv způsobem přispěli k aktivnímu dění v obci. Bylo tu pár akcí. Např. fašank, pro potěšení dětí projížďka na koních, slavnostní otevření nového hřiště, dětský den na myslivecké chatě (kdo ještě neviděl upravený pramen potoka a mysliveckou chatu, můžu jen doporučit hezký výlet přírodou tímto směrem, určitě nebudete zklamáni), spousta akcí v knihovně – výstava fotografií Lucie Smejkalové, Noc s Andersenem, prázdninové nocování, beseda o Norsku, prázdninové dílničky atd. Sportovci uspořádali turnaj v tenisu, dále pak

byla myslivecká červencová noc, ukončení prázdnin s táborákem od našich hasičů. Ani Veletánek nezahálel, měl spoustu vystoupení, a také soustředění. Toto je jen krátké shrnutí, a určitě ne všech akcí.

Ani dnes si neodpustím zmínku o tradicích, děkuji všem za jejich dodržování, ať už to bylo hrkání před Velikonoce, nosení Mařeny a nového léta, Královničky. Poslední poděkování patří účastníkům Slavnosti vína v Uherském Hradišti, kteří Veletiny reprezentovali. Tady se krátce zastavím a vysvětlím, proč měla děvčata opět jiný úvaz šatky. V minulosti jsem je uvazovala „na kulu“. Měl by to být starý slavnostní úvaz svobodných děvčat,

na který si ještě některé babičky pamatují, podotýkám, že nejen z Veletin, ale z celé farnosti Hradčovice. Bohužel není v žádných knihách doložen přesný popis tohoto úvazu, jen to, že se mu říkalo „na kulu“. Proto mi někteří odborníci doporučili, abych s tímto úvazem ještě posečkala, a snažila se ho prokázat. Tímto chci požádat všechny, kdo by měli jakoukoli zmínku o zmíněném úvazu, aby mi ji poskytli. Letos na Slavnosti vína jsem tedy děvčatům uvázala druhý slavnostní úvaz svobodných děvčat, který je písemně doložený a říká se mu „na ocas“. Co se týká úvazu „babuša“, ten k našemu kroji neodmyslitelně patří, ale není to slavnostní úvaz – toto je taktéž již v knihách doloženo. Znalcem krojů byl např. Josef Klvaňa, z jehož zápisků jsem čerpala, a hradčovský kroj popisuje i etnograf Pavel Popelka.

K tradicím ještě přidám hody, které se kvapem blíží a k podzimu u nás patří. Dále přidám setkání seniorů, uskuteční se 10. listopadu. Těšit se letos můžete na setkání s panem Jiřím Jilíkem. K diskusi si můžete připravit téma takové, které z našeho okolí a minulosti zajímá právě Vás.

Závěrem chci popřát všem příjemný zbytek babího léta, ve zdraví prožít všech pochmurných podzimních dnů, klidný dušičkový čas, který pak zcela jistě pomalu přiblíží advent.

**Iveta Snopková
místostarostka**

Foto: A. Cimala

Mateřská škola

Opět tu máme nový školní rok, prázdniny jsou již minulostí. I když je stále pěkné letní počasí (psáno v září, pozn. red.), 3. září 2012 děti zahájily nový školní rok.

V mateřské škole se ale ani o prázdninách nezahálelo. Prostory školky zdobí nově vymalovaná šatna s novými skříňkami k ukládání oblečení. Ty staré již dosloužily, byly pořízeny ještě v době, kdy byla školka otevřena, tj. v 70. letech. Díky finančnímu příspěvku rodičů a obce jsme mohli pořídit nové, vyhovující vybavení do šatny. Věříme, že dětem i rodičům se moc líbí.

Na zahradě dosluhují dřevěné herní prvky. Koncem prázdnin jsme zvažili, že je z bezpečnostních důvodů nutné nevhovující sestavy za pomoci obce odstranit. Děti ale nezůstanou ošizeny o zábavu na průlezkách, protože využíváme nově otevřený herní koutek před obecním úřadem.

Malá změna nastala i v personálním obsazení. V mateřské škole jsme na počátku školního roku přivítali asistentku pedagoga Radku Knotkovou, která se společně s námi bude věnovat výchovně-vzdělávacímu procesu.

Nezbývá než dětem do nového školního roku popřát, aby se jim v mateřské škole líbilo, našli zde spoustu nových kamarádů a prožili hodně nových zážitků.

Lenka Vaňurová
ředitelka mateřské školy

Knihovna

O tom, že do naší knihovny se nechodí jenom půjčovat knížky a časopisy, vědí nejlépe naši návštěvníci z řad dětí a mládeže. Nejmladší z nich, sousedé z mateřské školy, si zvykli občas dojíždět do knihovny na čtení či promítání pohádek. Nejoblíbenější akcí pro školáky – nocování v knihovně spojené s hrami, společným čtením a povídáním – jsme letos spolu absolvovali dvakrát: při

Norsko

Foto: D. Sedliský

celostátní Noci s Andersenem a pak ještě o prázdninách. O prázdninách byly také pro děti připraveny různé dílničky a den deskových her. Pro dospělé jsme podnikli první veleckou Scrabble party, která se ovšem zatím jeví jako menšinová záležitost. Na konci srpna jsme požádali našeho přítele Davida Sedliského, aby povyprávěl o krásách chladného Norska. Svou poutavou besedu doplnil i mnoha fotografiemi.

S minulým školním rokem skončil i pozvánkový kroužek Pišišvoří, který naše knihovna pořádala ve spolupráci s přírodovědným centrem Trnka při DDM v Uh. Hradišti. Naše spolupráce nekončí, avšak místo kroužku plánujeme několik jednotlivých akcí, aby neměli strach přijít i ti, kteří nejsou nikde zapsáni.

Na závěr ještě jedna výzva: Již delší dobu uvažujeme o rekonstrukci knihovny. (Časy se mění a s nimi např. i rozměry knížek pro děti, které se do starých regálů už opravdu všechny nevejdou, jedna elektrická zásuvka pro dva počítače a příslušenství je také trochu málo.) Máte-li nápad, třeba i jen drobný detail, který by nám pomohl novou podobu knihovny vytvořit, či radu, kde sehnat peníze, budeme rádi, když se s o ně podělíte buď přímo v knihovně, nebo mailem (knihovna.veletiny@centrum.cz).

Monika Cimalová
knihovnice

CESTA KOLEM SVĚTA

Tento školní rok vezme Lenka Pavelčíková z přírodovědného centra Trnka při DDM v Uh. Hradišti děti z Veletin na cestu kolem světa. Každý měsíc s ní můžete navštívit jeden kontinent, poznat jeho vůně, ochutnat jeho jídlo, seznámit se s domorodými lidmi, vyzkoušet si jeho tradice, zahrát si jeho hry. Schůzky se budou konat 1× měsíčně, vždy v pondělí. První schůzka je připravena na pondělí 5. listopadu v 16.30 v knihovně.

Schůzky mohou navštěvovat

BUĎ děti přihlášené, které s přihláškou odevzdají zápisné 50,- Kč a za každou navštívenou schůzku zaplatí 10,- Kč, NEBO děti nepříhlášené, které mohou přijít jen na vybrané schůzky, ovšem při každé návštěvě zaplatí 30,- Kč.

PROMÍTEJ I TY!

Třetí série dokumentárních filmů z programu Promítej i ty! Filmy o lidských právech a dalších tématech se promítají vždy v úterý od 18.30 v knihovně, vstup volný. (Jenom doufám, že letos už budou kamna v knihovně fungovat tak, jak mají.)

Program:

6. 11. 2012 Běloruský sen

Dokument o diktatuře běloruského prezidenta Alexandra Lukašenka, Rusko 2011

20. 11. 2012 Ilegální máma

O moldavských ženách pracujících ilegálně v zahraničí, Rakousko 2011

11. 12. 2012 Epicentrum

O počátcích organizace Člověk v tísni, ČR 1993

8. 1. 2013 Z popelnice do lednice

O freeganství, plýtvání potravinami a praktikách některých supermarketů, Německo 2011

22. 1. 2013 Vzdám to až zítra

O zmanipulovaném soudu se španělským občanem na Filipínách, Velká Británie, USA, 2011

5. 2. 2013 Ke světlu

O čínských hornících, Čína, USA, 2011

19. 2. 2013 Nový svět

O estonském sdružení bojujícím za zlepšení života v tallinské čtvrti, Estonsko 2011

Veletánek

Taneční sezóna, již soubor zahájil začátkem května ve Vlčnově na 40. výročí dětského folklorního souboru Čerešničky, byla letos opravdu náročná. Soubor se prezentoval jak na místních akcích (Dny obce Hradčovice, Brodský jarmark...), tak i na akcích mezinárodních, mezi které patřilo například Kunovské léto a Ozvěny Horňácka. Abychom všechno hravě zvládli, uspořádali jsme pro

děti dvoudenní soustředění v amfiteátru v Popovicích, které proběhlo začátkem května a zúčastnil se ho celý soubor. Od června letošního roku se Veletánek osamostatnil a bylo založeno občanské sdružení Dětský folklorní soubor Veletánek o. s. Chtěli bychom poděkovat obcím Veletiny, Hradčovice a Drslavice za jejich podporu a finanční příspěvky pro sdružení. Poslední vystoupení před prázdninami bylo na Pytlácké noci ve Veletinách. Soubor ovšem dlouho nelenil a společně jsme se na zkoušce sešli již 16. 8., protože nás čekalo vystoupení na mezinárodním folklorním festivalu Ozvěny Horňácka ve Velké nad Veličkou. Na konci prázdnin také proběhlo třídní soustředění ve Veselí na Moravu, kterého se zúčastnila 2. a 3. skupinka. Veletánek tradičně reprezentoval obec Veletiny na Slováckých slavnostech vína v Uherském Hradišti. V pátek se představila 2. skupinka na slavnostním zahájení s nosením Mařeny a nového létečka, v sobotu se již celý soubor prezentoval

o svatém Jánů doplněné slovenskými variacemi. V říjnu probíhá taneční nábor. Nově se bude otvírat příprava pro ty nejmenší, kam budete moci přihlásit děti již od 3 let. Těšíme se na Vás!

Lukáš Martinák

kontakt: DFSVeletanek@email.cz
www.veletanek.estranky.cz

Mladí hasiči

Foto: Fr. Vavřík

Mladí hasiči od března přijali nové členy. Jsou to: Gábina Kusáková, Michaela Bičanová, Terezie Bičanová, Alžběta Švestková a Eliška Švestková. Družstvo tvoří 11 členů různého věku, tak i ti mladší musí závodit za starší kategorií.

V rámci okresu jsme se zúčastnili těchto soutěží: 29. 4. Krhov, 13. 5. Hradčovice, 9. 6. Ostrožská Nová Ves, 23. 6. Jalubí, 30. 6. Uherské Hradiště. Na všech soutěžích se soutěžilo v požárním útoku a štafetě dvojic – obsadili jsme jedno 2. místo a čtyři 10. místa. Starší výrostci pomáhají vedoucímu s vedením kolektivu. Začínáme se připravovat na branný závod, který bude koncem října v Míkovcích.

Martin Vysloužil

VÝSLEDKY ZPĚVÁČKA VELETÁNKU

1. kategorie (do 6 let)

1. místo: Emma Rávy
2. místo: Natálie Vagdalová
3. místo: Lenka Pilková, Filip Maleňák

2. kategorie (7–8 let)

1. místo: Amálie Koničková
  2. místo: Vanda Čudová
  3. místo: Andrea Jašová
- čestné uznání: Antonín Cimala

3. kategorie (9–12 let)

1. místo: Karolína Koničková
2. místo: Marie Zálešáková
3. místo: Klára Gomelská

Foto: archiv souboru

v průvodě a poté s pásmem před obchodní akademií spolu s ostatními dětskými soubory z Dolního Poolšaví. V sobotu 29. září 2012 se v kulturním domě ve Veletinách konalo Odpoledne s Veletánkem. Na programu byl již 3. ročník Zpěvákva Veletánku a vystoupení dětí s pásmem Hry na louce

Burčák Open 2012

Stalo se již tradicí, že na konci tenisové sezóny se koná turnaj „O veleckou tenisovou jedničku“. Letos již po čtvrté se sešlo koncem září 17 hráčů na drslavských kurtech. Utkání se hrála ve čtyřech skupinách. Zápas byly velmi vyrovnané, do finále se probjovali favorité Dušan Švestka a Jožka Pilka, který zvítězil až v tiebreaku.

Na třetím místě se umístil zkušený František Slunečka, který porazil Davida Bulejku.

Děk patří všem pořadatelům za pěkný sportovní den. Je však velká škoda, že velecká tenisová veřejnost nemá možnost hrát na antukových kurtech doma a musí dojíždět do okolních obcí a měst.

František Juračka

Foto: Šárka Růžičková

Myslivecké sdružení Kojetínek Veletiny

Letošní rok je pro nás myslivce zatím velmi úspěšný. Hlavním úkolem do dnešních dnů byla výměna střechy na chatě.

V červenci jsme v sobotu zbourali střechu na chatě a po nás nastoupila tesařská firma z Hradčovic, která nám během měsíce srpna zhotovila střechu novou s půdní vestavbou. Na fotografiích můžete pozorovat rozsah prací a celkový vzhled chaty. Zbývá nám ještě dodělat obložení nástavby, dostavět štít, vyrobit vstupní dveře a boční schody. Něco chceme zvládnout v tomto roce, ale hlavní práce nás čekají příští rok. Musíme ještě zhotovit sklad krmiva v blízkosti chaty, protože to jsme měli uskladněno na půdě.

Foto: A. Mikulec

Foto: V. Orlovský

Při těchto pracích nesmíme také zapomínat na zvěř, protože to je pro nás prvořadý úkol. K dnešku máme usušeno a rozvezeno asi 15 kopek vojtěšky a také jsme zásobili naše krmné zařízení pozadkem pro drobnou zvěř. Toto krmivo se nám daří získávat ve spolupráci se ZOD Poolšaví a také s jedním naším kamarádem z Nivnice. Kdybychom měli všechno krmivo kupovat, naše finanční prostředky by na to asi nestačily.

Letos jsme také uspořádali tradiční Pytláckou noc a po mnoha letech nám také vyšlo počasí. Myslíme si, že tato akce se zdařila jak k naší, tak ke spokojenosti občanů. Chtěli bychom poděkovat Veleťánku za jeho pěkné vystoupení na začátku zábavy. Velký díky patří našim kuchařkám Anežce Malinové a Marii Hrubošové za vynikající zvěřinové speciality. Díky!!!

Do konce roku nás ještě čeká obnovení nájemní smlouvy na honitbu. Bude to práce hlavně administrativní a finančně náročná. Ze zákona ji ale musíme provést.

Na závěr bychom chtěli poděkovat za spolupráci všem našim příznivcům.

Myslivci Veletiny

Vážení občané,

když jsem byl redaktorem osloven, abych napsal příspěvek do zpravodaje, odmítl jsem ho s omluvou, že tentokrát nemám zajímavé téma. A jedno se přece jenom naskytlo. V pátek ráno při návratu ze služebky se na mne usmály tváře jedné politické strany z nového billboardu, umístěného na obecním pozemku při vjezdu do naší obce, a slibovaly, že nám zase bude o něco lépe. Hned se mi spravila nálada, nicméně jsem si řekl, že se přeptám, co se děje, kdo stavbu povolil, kolik obec získá z pronájmu pozemku pod stavbou atd. Trochu jsem se i zastyděl sám před sebou a zapochyboval, zda jsem nepřeslechl nějakou důležitou věc na pondělním jednání zastupitelstva. Po kontrole vlastních zápisků jsem došel k závěru, že tento bod se určitě na zastupitelstvu neprojednával. Zastavil jsem se proto na obecním úřadě pro informace. Tady už se mi nálada opět pokazila. Strohé konstatování starosty, že o tom ví, že jim řekl, ať to tam postaví. Žádné dokumenty nejsou potřeba, pronájem žádný není. No nic, obec z toho nic mít nebude, občan také ne, billboard znehodnotí pohled na okolí. Hřalo mě aspoň na srdci, že náš starosta je tak dobrý člověk, který na požádání udělá cokoli. Nevím ovšem, jestli je to skutečně tak. Na billboardu je totiž propagována strana, která ho vynesla na stávající post. A není tak trochu logické být vděčný?

René Hruboš

člen zastupitelstva obce

Rozhovor

Vzpomínky paní Anny Vlkové

Předkládáme vám útržky vzpomínek, zaznamenané před třemi lety při rozhovoru s paní Annou Vlkovou (*1919), v současnosti nejstarší občankou Veletin. Snažili jsme se co nejvěrněji zachytit i jedinečný jazyk jejího vyprávění, protože i ten k tomu patří.

Dětství

Já jsem měla sestru. Taťka byl v zajetí, můj otec, a ona byla jak on byl v Rusku zajatý. A umřela, Mařenka. A potom já jsem byla už až po frontě. V devatenáctém. Až došel dom.

Já jsem měla špatné mládí. Mamička při mně umřela. A tož babička mňa vychovávala... Já jsem byla Slunečková. Otec byl 20 roků starostů.

Do 15 roků mňa babička vychovávala a vychovávala mňa tam na konci dědiny, druhá chalupa od kraju. Na Křivosúdoch. Tam jsem vyrůstala, chodě do školy. Chodě do školy jsem spávala a bývala u ní. Ale potom už jsem byla tady u Slunečků třiačtyřicet. Tam bydlel otec, tož potom už jsem šla k němu. Až už jsem mohla dělat všechno.

Tož měla jsem čtrnáct roků a už, jak dřív to bývalo, víte, lidí najatých bývalo, toho pola bylo moc, tož nám pomáhávali druzí zas, co měli meňej, a zas naši jim dělali konima, co potřebovali ti menší zas. A tož to pole jsme měli kdekady až po samý Vlčnov. Víte, kde je vlčnovská chata, v Kojetínku? – Ešče až za tým sú pole a tam je teprú z Kojetínka cesta do Vlčnova. Až končila tá cesta, až tam jsme mívali pole a já od tych čtrnácti roků už jsem tam chodívala, nosívala obědy. Na zádoch koš a v rukách buď polévku a v druhěj pití nějaké lebo co bývalo. Tedy sa to tak dělávalo.

To bývalo, jinší život! Jiný svět a lidé s ním také. Všecko velice inší. Velice, velice. Všeci mají pilno, aj s tú řečú... My jsme nebyli zvyklí na takové pilno. Bylo moc práce, šak my jsme mívali tři koně, sedm kráv ve chlévě, dvě plemence, svině. A ešče venku tolikéj práce, ešče v poli tolik bylo. A toho vaření, víte, když bývalo aj deset dvanáct lidí na roli, pro ně vařit, obědy nosit a ešče při tom zas přinda honem zas

ešče dopoklúzat a ... darmo. To sa nedá, nedá přirovnat. A všecko sa to podělalo, ale né v takovém spěchu jak včíl je. Jindavá aj taktó pobesedovat, aj třeba v tú nedělu odpoledňa, po požehnaní už sa šlo, už súsedy dycky sme sa zešly, na lavce sedly a povykládaly, co v týdni sa dělalo a všecko... Byl inší život. Lepší, takový přátelštější, tak sa měli lidé radši.

Škola

Já, tož já jsem byla ve škole, já jsem – jak dybych ani nebyla ve škole. Já jsem jenom psávala na tabule a – mně sa dobře učilo velice.

Byl tu řídící a třídní. A tož napřed tři roky byli jsme u ředitela – Vystrčil, to byl první můj ředitel – a čtvrtý rok už jsme byli u třídního... Dobře jsem sa já učila, měla jsem samé významění, a ten poslední rok co sem chodívala do školy, tož byl tady nějaký učitel Kovář. Z Čech byl až, takový, už starší – tož ne starší, ale tak... a ten mermomocně taťku pořád: Dajte ju nekde na nějakú školu. Já bych byla šla ráda, mňa to bavilo,

ale – potřebovali doma práci, posilu, bylo jich málo na práci, tož jsem byla dobrá na práci doma.

Potom mňa dali na půl roku na hospodyňskou školu do Rožnova, abych – přeca jsem byla děvčisko – abych viděla, aspoň ty základní věci znala. Tož na půl roku jsem tam byla a s vyznamenáním. Zkrátka, mně tá škola velice dobře šla. No ale dovčilška si nepamatuju už nic.

Potom jsem sa už za půl roku vdávala!

My jsme to přestavovali toto všecko, celú tú chalupu, to bylo malé, nízké, chalupy jak bývajú. A to my jsme si to s tatú pospravovali, shodili všecko toto, okna a všecko, tož které zďa stály, chtěly stát. Kdybyste viděli, to bylo z tlučenice stavené, a tá tlučenica byla pevnější jak ty snád pálené tihly, my jsme to nemohli ani rozbit, tak to bylo pevné, dělané. Ludé byli chytřejší jak sú včil ešče. Byli, opravdu, a tož tak jsme si to pospravovali. Naprosto ináč to vypadalo.

To už je rokú, co já ho líčím, ten dvůr, kdyby od pětadvacítí rokú, co jsem líčila už si sama já celý ten dvůr. Všecko, co prvěj bývalo, moselo byt dvakrát za rok zalíčené... a do včilška.

Tu jsme měli komoru. Taková chalúpka. Taková bůda. Dávalo sa tam většínú obilé.

Dědáček

Naši dědáček, jako otec tatůj, oni byli takový člověk, že k nim celá dědina chodila o radu a o všecko, aj zemědělci,... a když měli – pravda, oni měli toho dobytka a všeckého dost, a kdo nemňel, tož přišel a dostal. Každém dali, všeckým. Já jsem dycky roznášala uzly, kdekady, ludom, kdo nemňel múky aj všeckého, oni měli toho pola moc, tož namleli a už sa to poroznášalo... A tož to vám chcu říct, že sem tu chodívalo aj sedm chlapů, šest sedm chlapů hrávat karty. Tu

už, v této kuchyni, už v nověj. V téj starěj by sa to už nebylo změstnalo...

Ale tož tak nebylo, pobesedovat nebylo kdy, víte, tak si přijít si a pobesedovat třeba půl dňa lebo co, kdepak. Tož tak na tom rolí už jsme sa dycky zešli a... Bývalo to tak, že dřív bývaly ty muzigy. A tož to sa tam zešlo téj chace moc, a tož tak sa všeci znali z dědiny z jednej druhěj sa znali všeci dohromady. Tu byla stará hospoda, tu hned... Tam jsem měla svatbu ešče aj já, snád. A mlékárňa tam byla hned vedlėj, záložna a... Do mlékárně jsme nosíváli mléko...

Veletin

Toto tu nebylo vydlážděné. Vedle silnice byly kaštany. Až po most. Aj most je inší. Všecko nové, jak sa řeka regulovala,... Šak, jak vám říkám, naprosto jinší svět. Mně sa to tak těžko nese, když si vzpomenu na neco, co bývalo starého, co sem mívala ráda...

Tam, naproti Zálešáků, bývala školka, tam jsme chodívaly děcka do školky kopat. Tož učili jsme sa tam. Poličko takové, zahrada tam byla, školka.

Křížek

(Rodiče manžela paní Vlkové postavili křížek u žleba nad bývalou kovárnou.) Oni Vlci měli tři. Měli Jožku a Frantu a Martina... Aničku, tá jim umřela. A tož, jak měli toho druhého, Frantu, tož když měli zas kluka, dali postavit ve čtvrtém roku lebo jak kříž. Tam jsme měli široké pole, aj oni měli, a tož pod tem svojim polem to dali postavit.

To pole bylo rozdělené. Jak sa říkávalo, že ty rola byly podělené na měřice a na grunty, a tož oni měli ten grunt veliký, tož oni měli dycky najširší pole. A tož tak měli toho širokého až u Vlčnova jak já jsem ty obědy mosela nosívat, moc toho pola. A už není. Dobře aj tak, že nic není, já jsem říkala, to dávno

mělo byt tak. Na co jsme sa dřeli? Na co, řekněte. No na co? Takový byl život. Mosěl sa přizpůsobit člověk jak druhý.

Přílešti

Zemědělský inženýr Příleský býval tady u nás v chaloupce. Osn rokú na leto. To byl učitelůj syn. Příleský byl učitel. Potom sa odstěhovali do Brna a ti – jich byli tři lebo čtyřé ti chlapi, tož sa každý odstěhoval do města, a tomto inženýrovi, najmladším, sa tu velice líbilo, na téj dědině ve Veletinách, on tu vyrůstl od prvu, že bůže, že kdyby někdo enom mňel neco, kam by mohli aspoň na ty prázdniny si dojet. Ále náš tata, on byl ochotný všeckým vyhovět. Už si jich dověděl tam, co tam bývali stařečci naši, dědáčci... A takový to byli dobří ludé, aj ona, paní Příleská, chodívála tam dolů do obchodu ... Oni u nás vařili, na jednom šporáku jsme vařili... to byla jak dyž moja mamička, ona byla velice dobrá. Tak jsme byli v jedněj chalupě. A ešče jsme měli krávu, a oni byli velice na mléko, tož brávali si od nás to mléko. Tak jsme jich živili dycky. Oni velice sem ponáhľali. Dycky sa mně zdá, že takové dobré ludi jsem měla okolo sebe...

Zvyky

To chodíváli chlapi zas po dědině na končiny, jak sa říká na ty fašanky, a na hody, a hoši včil na hody to chodíváli, nosili barana, tedy sa nosívál. Čtyřé ho něsli na ramenách. A jak ten baran sa zabíl, ten deň, tož naši dědáček Vlk, oni ho aj zabili, aj sa tu uvařil, aj sa tu všecka tá chasa, co kdo přišel, pojedli. Všecko, protože to byl dvůr veliký široký, tož sa to všecko pohostilo, všecko sa zedlo. Oni na to tak držali, ten dědáček Vlk.

Ptali se Aleš a Monika Cimalovi

Dědictví otců

Sušírny ovoce ve Veletinách

V nedaleké minulosti k Veletinám neodmyslitelně patřily sušírny ovoce. Tato zařízení na zpracování ovoce sušením byla téměř v každé vesnici a ve Veletinách bylo těchto staveb – podle svědectví pamětníků – deset. Stavěly se obvykle někde v humně, mimo obytné domy, kvůli nebezpečí požáru.

Sušírna ovoce byla menší budova s hliněnými zdmi, velká asi jako bůdy ve vlnohradech. Uprostřed byla hliněná pec, po stranách pece se do jakýchsi „šuplíků“ zepředu zasouvaly na každé straně 4 lésy (nazývané také sáhy) – asi 3 metry dlouhé rámy vypletené proutím, na kterých se rozložilo ovoce. Z přední strany byl před pecí prostor, kam se chodilo vraty a kde se manipulovalo s léсами, také se zde ovoce přebíralo a zápečky (ovoce, které ještě

nebylo usušené) se dávaly dosušit na jednu užší lésu, která se zasouvala nad pec doprostřed. V zadní části vedly z boku dveře do malé místnosti, odkud se přikládalo a ve které bylo uložené dřevo na topení.

Majitelé sušírny byli buď větší sedláci, anebo i někteří podnikaví střední rolníci. Do každé sušírny si chodili nasušit své ovoce i lidé z okolních domů. V některých sušírňách za tuto službu majiteli platili, jinde ji třeba chodili „odděľávat“.

Kdo si chtěl nasušit ovoce, dovezl si kromě ovoce také dřevo na topení, většinou pařezy. Sušily se trnky, durancie, „ščepány“ (jablka rozkrojená na půlky nebo na čtvrtky) a hrušky – ty se sušily celé. K tomu paní Anežka Prchlíková vypráví: *Začínalo sa sušit trnkama, duranciam, protože to bylo najměkší, a vozilo*

sa to tam v pytlach (takové pevné pytle, tak na 30 kilo erतेप्ली). První sa začaly durancie, protože ty durancie jsou najměkší. A to sa sbírávalo – kolikrát to už téklo a vždycky říkávali, že to by bylo nejlepší na to sušení, až už to v tom pytlí téklo. Pak sa sušily trnky, ale ty trnky sa málo sušily, protože trnky sa většínú vařívávaly. Ale nekdy sa aj durancie vařily. Pak sa sušily měkké hrušky, letní. Třeba ty Vaňkovy, nebo hniličky, a to taky, to už kolikrát aj přes ten pytel téklo. Ty hniličky, to byly asi ovesňačky, ale byly změkklé už, a nasledy sa dávaly hrušky na prachandu, ty byly na to, že sa strúhávaly nebo vařily, ale většínú strúhaly, na vdolky a takové, nebo na posýpaní ta prachanda, tak to byly ty zimňačky zas. No a pak sa začaly sušit jabka.

Bývalá Kolkova sušárna Foto: A. Cimála

Nejvíce se sušilo ovoce ze zahrad, to byly rozsáhlé sady, které už dnes neexistují. Jedny zahrady se táhly od Křivosúd kolem Olšavy až po hradčovský mlýn. Další zahrady – než se zregulovala Olšava – sahaly od Veletin až k železnici, i za železnici až po Podolsko. A těmito zahradami se klikatila Olšava. Ovoce bylo i ve vinohradech, ale ty zarodily málokdy, tam je sucho.

Tři sušárny stály podél potoka, který před regulací tekla za humny podél dědiny.

Slunečkova (čp. 43) sušárna stávala u potoka za dnešním čp. 127 a paní Prchlíková o ní napsala:

Slunečkova sušárna mě zaujala místem, kde stála. V ní jsem nikdy nebyla, pouze jsme kolem ní chodila, když jsem se šla do Okluka koupat. Sušárna stála v „pusťkách“ u potoka, přes který vedl takový dřevěný mostek. V tom místě bylo tolik přírodní krásy, půvabu a romantiky, že dnes už se něco podobného v celých Veletinách nenajde. Tak nějak jsem si představovala, že je v ráji. Jenom místo andělů tam pěli ptáci a vzduch voněl vůní vody a zrajícího ovoce. Ta vůně vody byla taková, jaká vychází z tůň, a Okluk taková tůň byla. Když jsem se chodila koupat, ještě byl v sušárně klid, ještě se ovoce nesušilo. Proto jsem taky nikdy dovnitř nevešla.

Hrubošova (čp. 85) sušárna stávala nedaleko, u zákrutu potoka před soutokem s Olšavou. Bylo to za dnešním čp. 119. Ovoce se tam sušilo ještě na přelomu 60. a 70. let.

Vlkova sušárna byla za domem čp. 116, až za potokem.

Dvě sušárny byly na Křivosúdech – jedna za čp. 12, další byla u Buráňů v humně (čp. 16). **Buráňova** sušárna vyhořela někdy v 1. polovině 60. let a pak už nebyla obnovena. Od jiných sušáren se lišila tím, že prostor, kde se obracely lésy a přebíralo ovoce na nich, nebyl obezděný, ale jen krytý přesahující střechou podepřenou dřevěnými sloupky. Obezděný byl prostor sušení a za ním komůrka, kde se topilo a bývalo tam naskládané dřevo.

Další dvě sušárny stály téměř naproti sobě u cesty směrem na Podolí. **Ševčíkova** sušárna stála vpravo od cesty, poblíž

dnešního čp. 220, a pan František Ševčík (čp. 48) vzpomíná, že v ní sušil ovoce asi do poloviny 50. let. **Koničková** (čp. 54) sušárna dodnes stojí kousek nad cestou, vedle čp. 121. V minulosti ale byla přestavěna na bydlení.

Další sušárna byla **Živnůstkova** (čp. 79).

Nevažilova sušárna stávala v místě nynějšího altánku u čp. 226. V době, na kterou vzpomíná paní Prchlíková, se v ní scházela mládež – dcera majitele sušárny se svými vrstevníky. Zpívali a hráli na harmoniku. Nescházeli se ovšem přímo v sušárně, ale v tak zvaném „pekelci“. To bylo místo od sušárny oddělené, odkud se přikládalo do ohniště.

Mladší děti z této části Veletin se tehdy scházely v **Kolkově** sušárně na zelnici u olší. Když se sušilo, sešlo se tam každý večer patnáct dvacet děcek. Tato sušárna stojí doposud (dnes by se spíše řeklo, že je u starého hřiště u Habartového). Uvnitř je stále zachovalé vybavení sušárny. V této sušárně se také ovoce sušilo ještě v 60. letech.

Nechme na závěr vyprávět opět paní Prchlíkovou:

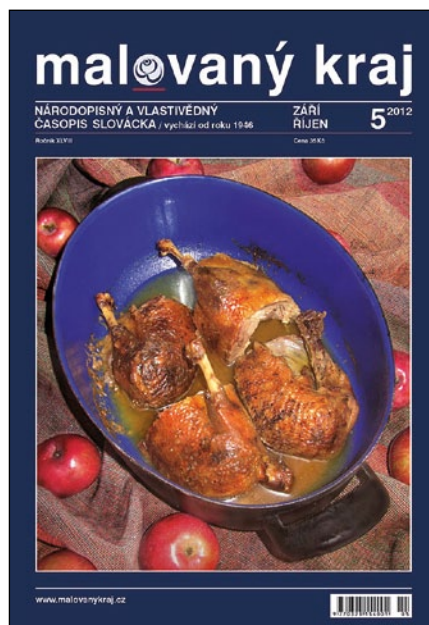
Tam měli takové hrušky, vysoké, to byly ty zimňačky a ovesňačky a to potom oni vždycky první si začínali sušit. A to už

začala vůňa po dědině. Právě v ten podzim, to byl najpěknější čas. Tehdá voněla nať, erteplová, ta sa sem tahla z dílců a ze všadykma, pak voněly ty trnky sa vařily... Když sa začalo sušit, já jsem tam byla furt. my sme tam erteple pékali, večer, zpívali sme tam jako děcka – tož zpívali, spíš skřékali... Když jsem já byla děcko, tak jsme dohnali krávy dom, naši podójili, dali nám mléka do konvičky, erteple mě dali do ošívky, a běž upéct erteplí. A to tam všeci měli. To bylo veličajzné a každý měl svoju hromádku v téj peci. No a mezitím sme tam seděli na tych klátkách, vykládali si, zpívali sme, dělali sme blbosti, to byl tam ráj, prostě my děcka, a eště aj z Hráze tam chodili, a my tady – Vyhna-lov, Trtolov. Kolikrát jsme byli tak hlasití, že strýc Martin za námi přišli, prý leští chceme sušárnu zbúrat. A nikdy nepřišli s prázdnuou. Přinesli nám hrst „zápečků“, ovoce, které sa právě sušilo.

Z písemných i ústních vzpomínek paní Anežky Prchlíkové (čp. 157) a z vyprávění paní Marie Knotové (čp. 137), pana Josefa Konička (čp. 22), manželů Hrubošových (čp. 64), paní Marie Lukáčové (čp. 16) a pana Františka Ševčíka (čp. 48) sestavil Aleš Cimála

Regionální publikace

Znáte dvouměsíčník Malovaný kraj?

Jde o nekomerční celobarevný vlastivědný a národopisný časopis Slovácka, který začal být vydáván již v roce 1946. Dozvíte se v něm o historii této oblasti, místním folkloru, přírodě, zajímavých osobnostech, výtvarném umění, architektuře, archeologii, turistice a nejnověji též o tradičních lidových jídlech regionu. Samozřejmě nechybějí ani

oblíbené vzpomínky pamětníků, kalendář kulturních a společenských akcí na jihovýchodní Moravě a pohled do obsahu periodik vydávaných v celé řadě obcí. Možnost poslat do časopisu svůj článek mají odborníci i občané se zájmem o historii a folklor svého domova.

Za několik desetiletí trvání Malovaného kraje neexistuje na Slovácku vesnice nebo město, o kterých by se v časopise nepsalo, a to samozřejmě včetně Veletin a okolí. Stejně tak může být článek o Veletinách uveřejněn v některém z příštích vydání periodika.

Malovaný kraj – to je tradice pojatá moderně. Můžete se o tom přesvědčit třeba na www.malovanykraj.cz, kde jsou podrobnější informace o časopise, či na www.publbero.com, kde si kompletní ukázkové číslo dvouměsíčníku lze prohlédnout v elektronické podobě.

Redakce Malovaného kraje, 17. listopadu 1a, 690 02 Břeclav (tel. 602 575 463; malovanykraj@seznam.cz) Vám na vyžádání ráda pošle na ukázkou výtisk časopisu zdarma přímo domů. Na uvedených kontaktech je možno vyřídit též předplatné – jako dárek jej ocení např. i rodáci ze Slovácka bydlící dnes mimo region.

PS: Malovaný kraj je k zapůjčení i v místní knihovně.

O Veletinách v nové knize Jiřího Jilíka

Jiří Jilík na staré Olšavě

„Olšava ví svoje“ s podtitulem „Zapomenuté příběhy z břehů kdysi slavné řeky“ je název nové knihy Jiřího Jilíka. Autor v duchu podtitulu píše o již zapomenutých příbězích a událostech, které se odehrály v povodí Olšavy mezi Uherským Hradištěm a Uherským Brodem. Kniha obsahuje dvaadvacet kapitol a z každé z nich se čtenář dozvídá něco zajímavého. Kupříkladu o hrobech sv. Metoděje

a velkomoravského krále Svatopluka na sadské výšině, o Kunovicích, které se podle některých středověkých pramenů po zániku velkomoravského centra Veligradu staly sídlem moravských biskupů, o mohylovém pohřebišti v Hlubočku, o bitvě na Luckém poli, z níž vzešel znak mlynářského cechu, o marně hledaném pokladu Attilově ve Veletinách a nalezeném úžasném bronzovém pokladu v Drslavicích. Autor vypráví i o cyrilometodějské tradici ve Veletinách, Hradčovicích i Drslavicích, o Cyrilu a Metoději, kteří přišli do Moravy Poolšavím a obcerstvi se ve studánce Cyrilometodějce pod Oborou, dodnes zachované a viditelné ze silnice vedoucí od Veletin k Uh. Brodu, o výpravě do míst slovanského hradiska Bolegradica. „I to, co se vypravovalo, lidová slovesnost, vyprávěnky, pověsti – i to jsou osobité prameny, zdroje našeho citového vztahu ke kraji, ve kterém žijeme,“ říká autor

a dodává, že knihu doplňují fotografie Jaroslava Strnada a archivní dokumenty. Knížka vyjde před Vánocemi.

O autorovi:

Jiří Jilík se narodil v Praze (1945), ale dětství, školní léta a část života prožil v Kunovicích. Jeho otcem byl umělecký knihář a regionální spisovatel Fanek Jilík, podle jehož románu Komu se zelení byl natočen film O Moravské zemi. Jiří Jilík působil jako učitel ve Vlčnově, poté jako novinář a publicista v regionálním tisku i jako scénárista dokumentárních filmů i hraných filmů pro děti (Pětka s hvězdičkou, Poklad rytíře Miloty, Jízda králů, Terezké údolí, Z kraje pod Buchlovem). Je autorem dvou desítek knih zejména v žánru literatury faktu. Za novinářskou tvorbu třikrát získal hlavní cenu PRIX NON PEREANT v prestižní celostátní novinářské soutěži Média na pomoc památkám (2003, 2006, 2010). Ocenění za knihy: regionální cena Miroslava Ivanova za Záhadnou jízdu králů (2007), táž cena v r. 2008 za knihu Lékárna u Zlaté koruny, čestné uznání za knihu Jdu Slovákem krásným I v mezinárodní literární soutěži o cenu Egona Ervina Kische (2008) a čestné uznání v soutěži o cenu Miroslava Ivanova za knihu Jdu Slovákem krásným II (2011).

Kroje

Kroj ve Veletinách

Po roce přinášíme další popis jedné z variant zdejšího kroje.

Šohaj – slavnostní mužský kroj

Sváteční a slavnostní mužský kroj se skládal se soukenných nohavic s modrým šňůrováním kolem punktu, do kterého si svobodní mládenci vkládali vyšívání šáteček, většinou jako dar od galánky. Ženatí už tento znak ve svém oděvu neobsahovali. Košula příramkového střihu je na přednici, náramnicích a límečku-obojuku zdobená výřezovým vyšíváním nažloutlé základní barvy – košula s hustým vyšíváním, na rozdíl od všední košile s černou křížkovou výšivkou – s řídkým vyšíváním. Kordula z modré sukna, modře šňůrovaná je u krku zvýrazněná červeným vyšitím a červenými střapci, kytami na zádech i přednicích. Známé jsou i korduly čistě modré s modrým šňůrováním a modrými kytami, které nosili ženatí a starší muži. Na klobouku u svobodného mládence nechyběla vonička a kosárky.

Marta Kondrová

Foto: A. Cimala